

MARTIN ŠRAJER / 24. 11. 2022

Ducháček to zařídí

Počátky filmové kariéry populárního divadelního komika Vlasty Buriana sahají do éry němého filmu, kdy například sekundoval Anny Ondrákové ve ztřeštěné komedii *Milenky starého kriminálního* (1927). Svůj všestranný talent, jehož významnou součástí byla slovní komika, však mohl v plném rozsahu předvést až s nástupem zvuku.

Diváckým hitem, který budil dokonce větší zájem než atraktivní zahraniční produkce, se stal hned první Burianův zvukový film *C. a k. polní maršálek*, který v roce 1930 režíroval Karel Lamač. Snímek byl natočen podle frašky E. A. Longena, uvedené o rok dříve v Burianově divadle. Stejný model bude aplikován také u dalších Burianových filmů, zpravidla literárních a divadelních adaptací. Pokusy napsat pro oblíbeného herce původní filmový námět dopadaly neslavně (např. *Tři vejce do skla*, 1937).

Jen v Praze byl *C. a k. polní maršálek* promítán 22 týdnů v kuse. Obliba filmu natočeného také v německé a francouzské verzi se ale neomezovala na Československo. Nahlas se podle dobových svědectví smálo i berlínské nebo pařížské publikum, což Buriana pomohlo zviditelnit v zahraničí. Zatímco z vyhlášeného českého kabaretiéra se stala mezinárodní filmová star, která točila i dva až tři filmy ročně, Lamač začal dostávat nabídky ze zahraničí.

Při další spolupráci Lamače s Burianem, na komedii *To neznáte Hadimršku* (1931), byl k režii české i německé verze přizván Martin Frič. Opět se původně jednalo o navštěvovanou divadelní hru. Právě Fričovi coby svému učedníkovi Lamač přenechal režii dalších burianovských komedií. Sám byl příliš vytížen natáčením a podnikáním v jiných evropských státech.

Lamač s Burianem na svou znovu spolupráci navázali až těsně před podepsáním Mnichovské dohody s veselohrou *Ducháček to zařídí* (1938). Lamač vsadil na jistotu. Scénář osvědčeného Václava Wassermana vycházel z tříaktové divadelní frašky Rudolfa Österreichera a Rudolfa Bernauera, která měla v roce 1931 premiéru v Divadle

Vlasty Buriana.

Úspěšné představení se v repertoáru udrželo celou sezónu, celkem bylo odehráno okolo 130 repríz. Burian v hlavní roli setrval, ostatní herci a herečky se střídali. Námět pro účely filmu nedoznal nápadnějších změn, což filmařům vytýkali někteří doboví kritici, obeznámeni s Burianovým divadelním zpracováním téže látky.

Burian hraje ve filmu stejně jako na divadle Jana Damiána Ducháčka, poněkud pedantského, ale oddaného ředitele advokátní kanceláře. Usmyslí si vyvést svého šéfa, doktora Faulnera (Ladislav Hemmer), z milostného poblouznění Julií (Adina Mandlová), dcerou ze staré šlechtické rodiny Rispaldiců.

Faulner s myslí zaslepenou láskou totiž významný rod, stále žijící v duchu předválečné rakouské aristokracie, tajně vydržuje ze svých financí, z tzv. konta X. Julie sice právnickovy city opětuje, ale její příbuzní ho považují za člověka nedostatečně ušlechtilého a sňatku brání. Zasahuje proto Ducháček, muž nezvykle zdatný rétoricky i počtářsky.

Hlavním tahákem filmu, který se ve druhém plánu sžíravě vysmívá přežitým monarchistickým pořádkům, byl pochopitelně Burian. Roli pragmatického účetního měl do detailu propracovanou již z divadla. Před kamerou Otty Hellera podle kritiků svůj part založený na úderných ironických replikách, slovní ekvilibrice, ale také bohatém mimickém a pohybovém projevu vystříhl se stejnou vitalitou jako svého času na pódiu.

Výkony ostatních herců byly oproti tomu hodnoceny jako strojené a opatrné. Stejně tak obrazová koncepce filmu s nevýraznými plochými záběry. Vysokou návštěvnost a nepolevující přízeň tak komedii podle ohlasů z tisku zajistil téměř výhradně uvolněný projev Vlasty Buriana, který se ukázal být podobně spolehlivým zaměstnancem jako jeho Ducháček.

Naposledy se Lamač s Burianem pracovně sešli během natáčení komedie *U pokladny stál...*, která měla premiéru 10. února 1939. Také v jejím případě se jednalo o remake hry z repertoáru Burianova divadla. Film byl zároveň poslední Lamačovou režii v Československu před jeho trvalým odchodem do zahraničí.

Ducháček to zařídí (Československo 1938), režie: Karel Lamač, scénář: Václav Wasserman, kamera: Otto Heller, hudba: Eman Fiala, hrají: Vlasta Burian, Ladislav Hemmer, Milada Gampeová, Karel Máj, Adina Mandlová, Čeněk Šlégl, Jaroslav Marvan, Jiřina Sedláčková, Václav Trégl a další. Metropolitan, 86 min.